

Vsem tem sitnostim se izogne založnica; ona svojim ljudem koj pové, ali hoče pomagati, izroči v nekterih dneh ali če je potrebno še tisti dan posojeni denar za navadne obresti in o stroških, ali o drugem trudu nainč govoriti ni vredno.

Neko prednost pred hranilnico še ima založnica v tem obziru, da navadno le na kratek čas, na nekatere mesece ali eno leto posojuje. Ta lastnost je jako važna na narodno gospodarstvo. Hranilnice posojujejo na 20, 30 let ali še bolj dolg čas.

Večina navadnih gospodarjev se ravno ne prenaagli s poravnanjem dolgov, odlagaje plačevanje tako dolgo, kakor le mogoče, še celó takrat, ako ima denarja dovolj, posebno hranilnična posojila jako redko plača, ker so že na zemljišču vknjižena (intabulirana) in ker se marsikteremu tako posojilo dolg ne zdi. Glavnica se nikdar naenkrat nazaj ne tirja, dolžnik plačuje obresti, da 1 ali 2% glavnice na leto nazaj in je drugači brez skrbi. Ako je ravno dobra letina bila in je posestnik morebiti dosti denarja rešil, vendar se za vrnilo hranilničnega posojila ne zmeni, si mnogokrat kake čenčarije kupi ali denar za to potrat, da boljše živi ali lepšo obleko nosi itd.; pridejo nekatere slabe letine, hoče še, ker se je privadil, vendar tako živeti, kakor poprejšnja leta z dobro letino, si izposodi denar, ima plačevati obresti od hranilničnega posojila, na dalje velike davke in kmalu je na kantu, sam ne vé, kako in kdaj.

Posojila iz hranilnic so tedaj za narodno gospodarstvo za tega del škodljiva, ker se ta mnogim dolgi ne zdijo, in ker nekteri saj bolj lahkomišelnosti gospodarji hranilnična posojila kot navidezna darila sprejemljejo in potratijo, in vendar so, ako ne više, saj njihovi otroci za toliko prikrajšani, kolikor si starši izposodijo in zadolže.

Tudi te slabosti posojila iz založnic nimajo. Založnica posojuje le na nekatere mesece ali leto. Vsak, če tudi navadno ni posebno dober gospodar, vendar se boji, da ne bi tožen bil, da ne bi pri društvu, ki mu v mnogih zadregah tudi stokrat, če je treba, pomagati hoče, kredit zgubi. Na dalje človek, ako ima kake dolžnosti spolniti v odločenem obroku, z denarji bolj varčno ravna. Vsak gospodar bode preišljeval, kadar hoče denar vzeti, bode li morebiti vino, katero bi se domá v nekterih mesecih morebiti ne v pravi meri izpilo, prodal, si kje kaj prislužiti trudil ali kake druge stvari, ki bi se domá potratile ali konec vzele, v denar spravil, sploh bolj varčno bi gospodaril. Dolg se plača, kmet je dobil o pravem času pomoč, in je vrh tega tudi dolgá rešen.

Hranilnična posojila so le pri jako zadolženih večih posestnikih, ki dolgo časa v velikih izneskih tuje denarne pomoči potrebujejo, na svojem mestu; za navadne sile v manjših ali večih izneskih za kratek čas ponudijo založnice najboljšo in hitrejšo pomoč in se izognejo temu, da iz mimogredečih dolgov stalni ne postanejo.

Da so tedaj založnice za posamesnega in za narodno gospodarstvo obče jako važne, to je iz tega očevidno.

Slovensko slovstvo.

* „Besednik“, kratkočasen in podučen list za slovensko ljudstvo, kteremu je marljivi g. A. Janežič izdajatelj, g. A. Umek pa odgovorni vrednik, nam je v treh svojih listih donesel že toliko dobrega blagá, da ga smemo po vsi pravici priporočati Slovencem. Vrh oglasnika družbe sv. Mohora, žitne cene, kurzov in loterijskih sreček nahajajo se v njem razne novice, ob-

širen ogled po svetu, dopisi, zastavice, smešnice, gospodarske drobtine, basni, pesmi, naravoslovski sestavki, pogovori pod naslovom „srenja pod lipo“ in mične povesti. Izhaja ta list v Celovcu vsak prvi in tretji četrtek v mesecu ter za celo leto veljá 2 gold. 50 kr., za pol leta pa 1 gold. 30 kr. Kdor hoče dobiti vse liste, naj se podviza z naročilom.

* V „Besedniku“ beremo sledečo prošnjo:

„Cvetnik slovenske slovesnosti“ mora proti koncu prihodnjega meseca v novo v natis, da se do novega šolskega leta dovrši. Obrača se s tem izdajatelj do vseh prijateljev slovenske književnosti, sosebno pa do č. gg. profesorjev in učiteljev, da bi mu prišli s svojim svetom na pomoč ter mu blagovoljno naznanili, kaj naj se kot manj pripravno za šolski poduk izpusti, kaj na novo privzame, da bo knjiga ustrezala vsem tirjatvam kot berilo na naših viših gimnazijah in realkah, za katero jo je visoko ministerstvo lani potrdilo. Več oči več vidi.“ A. J.

* „Juri s pušo“ je v Trstu s prvim listom stopil na dan; gosp. Martelanec mu je izdajatelj in vrednik. Nad „Brenceljom“ ima velikega rivala. Al prav to bode „Juriju“ povod, da v prihodnjih listih prinese več ali saj zanimivih ilustracij, čeravno ne preziramo težav, ki jih ima ilustrirani list pri nas na Slovenskem, kjer nimamo, kakor na Českem, lesorezov hitro in cenó.

Národne stvari.

Ožegović škof in boritelj za narodno pravo.

A i u današnjih okolnostih nisu bez nauka.

Evo nekoliko črtic iz „uspomene“ škofa Mirka barona Ožegovića, ki smo jih obljubili v poslednjem našem listu. Srečna dežela, ki ima v mrševih političnih časih možé take, kakor je Ožegović bil in kakor je dandanes Strosmajer! Zvesti svojemu visocemu poklicu niso le mecení narodnim napravam, marveč so tudi zvezde, koje kažejo drugim, kaj je pravo, kaj je potrebno.

Škof senjski in modruški Ožegović doživel je starost od 94 let. Dovršil je pravoslovje in že bi bil imel postati odvetnik (advokat), ko se odpové svetnemu poslu in 1798. leta stopi v bogoslovno semenišče v Zagrebu — hotel je biti, kakor „Uspomena“ pravi — „pastir stada Isusova“.

Namen teh črtic ne more biti popis, kako je iz duhovnega pomočnika došel na prestol škofov, kaj je delal in dovršil na tem mestu; le kazati hočemo nekoliko delovanja njegovega na političnem polji. — Ožegović je bil tihe in mirne narave, delovanje njegovo bilo je podobno rosici, koja namaka žejno zemljico in stori, da iz zrnca, ki ga zemlja nosi, ponosno steblo proklijne in v visočino izraste. Bil je rodoljub z dušo in telesom.

Rajnega starčeka prva moževa dôba pada v poslednja leta njegovega župnikovanja (fajmoštrovanja) in v čas, ko je postal kanonik v Zagrebu. Oni čas bil je čas národne stagnacije na Hrvaškem. V tem delovanju je pokazal pokojni škof Ožegović, da je mogoče strinjati i duhovne in domorodne dolžnosti.

Ko vidi Ožegović, da se nihče ne miče, da nihče ne povzdigne glasú proti nepravdnim željam Magjarov, povzdigne on kot pošten Hrvat svoj glas v ime prava in pravice ljudske. Zdaj ga vidimo s peresom boriti se in posvečevati ono znanost, koju si je prisvojil kot pravnik, na oltar svoje domovine. Vse, kar je Ožegović spisal v brambo hrvaškega prava, ima korenino